

СТАН МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

*Антощенкова В.В. асистент, Недай К.В. студент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Молочне скотарство завжди посідало важливе місце в економіці сільськогосподарського виробництва Чернігівської області. Варто зауважити, що за останні роки Чернігівщина займає лідируючі позиції серед регіонів України по виробництву молока на одного жителя – 536,7 кг, порівняно з 249,5 кг в середньому на одного українця. Завдяки сприятливим природним умовам виробництво молока є одним з основних напрямів спеціалізації сільського господарства в Чернігівській області.

Чернігівщина посідає друге місце серед регіонів по наявному поголів'ю корів в сільськогосподарських підприємствах, займаючи майже 10 % питомої ваги і 5 місце за поголів'ям корів у всіх категоріях господарств. Щорічно відбувається нарощування обсягів виробництва молока, що викликано в першу чергу зростанням продуктивності корів.

В Чернігівській області виробництво молока в 2013 році порівняно з 1990 роком скоротилося більш ніж в 2 рази, а поголів'я більш ніж в три рази. Причому спостерігається тенденція, як і в цілому по Україні, все більша частка виробництва молока припадає саме на господарства населення, хоча поголів'я корів за роки становлення українського національного молочного скотарства зменшилося, але в надоях спостерігається сприятливе підвищення по всіх категоріях господарств. Так порівняно з 1990 роком продуктивність корів по всіх категоріях господарств в середньому зросла на 65 %. За даними головного управління статистики в Чернігівській області найбільшими темпами зростають надої в господарствах населення (більш ніж в два рази). Так в 2012 р. продуктивність корів в сільськогосподарських підприємствах становила 4287, а в господарствах населення – 4507 кг/гол. На думку багатьох сучасних науковців-економістів наразі в Україні використовується непродумана стратегія розвитку молочного скотарства, орієнтована на розведення рекордних тварин з продуктивністю 8-10 тис. кг. за рік, які повинні споживати 12-18 кг зернобобових на добу. Але в реальності на сьогодні Україна, та і весь світ не може собі дозволити утримувати таке поголів'я в умовах

невпинного подорожчання зернових в світі, а також зменшення їх виробництва. І на сьогодні, навіть в розвинених країнах світу утримування таких порід корів є високозатратним.

В Чернігівській області на протязі 23 років молочне скотарство виробляє цілком достатньо продукції для забезпечення населення області раціональними нормами споживання молока, хоча в порівнянні з 1990 роком, поголів'я корів і виробництво молока значно зменшились, а галузь молочного скотарства взагалі перетворилась в безперспективну.

Господарствами всіх категорій у 2012р., вироблені 583,4 тис.т молока (на 3,6 % більше порівняно з попереднім роком). Питома вага господарств населення в загальному обсязі виробництва молока становить 63,3 %, порівняно з 62,5 % в 2012 році. За даними головного управління статистики в Чернігівській області, на 1 січня 2014 р в регіоні налічувалось – 131,0 тис. (на 2,6 % менше порівняно з аналогічним періодом попереднього року) поголів'я корів.

Стратегічним питанням розвитку галузі в перспективі залишається неухильне підвищення продуктивності молочного стада. Низька молочна продуктивність корів зумовлена передусім хворобами, яловістю, недоліками в організації виробництва та селекційно-племінній роботі, недостатнім рівнем годівлі, в результаті чого корми використовуються головним чином на підтримку життєдіяльності поголів'я. В результаті витрати кормів з розрахунку на 1 ц молока в 1,8 раз вищі порівняно з розвиненими країнами. Поліпшення якості кормів і розведення високопродуктивної худоби сприяє зменшенню витрат кормів на одиницю продукції. Так, з підвищенням продуктивності корів з 2500 до 4000 кг витрати кормів скорочуються з розрахунку на 1 ц молока від 1,31 до 1,05 ц. к. од.

В сільськогосподарських підприємствах підвищення ефективності виробництва молока, відіграє велике значення не тільки в розв'язанні продовольчої безпеки країни в цілому, а й у підвищенні добробуту населення та розвитку соціальної інфраструктури. Особливого значення підвищення економічної ефективності виробництва молока набуває в умовах ринкових відносин та конкуренції, коли виграє той товаровиробник, який має нижчу собівартість та кращу якість продукції. Збільшення виробництва молока залежить не тільки від умов годівлі, а й від племінних якостей тварин. Отже, підвищення продуктивності худоби, а також впровадження досконалих технологій, сприятиме підвищенню економічної ефективності виробництва молока.

В рамках пріоритету на різних стадіях будівництва, за даними

Департаменту агропромислового розвитку Чернігівської облдержадміністрації знаходиться 61 об'єкт тваринництва. Діють більше 30 доїльних залів, з яких 6 введено в експлуатацію в 2013 році. Щорічно в доїльних залах отримується 31 тис. тонн молока екстра класу.

Отже, на разі залишаються не до кінця визначеним шляхи досягнення бажаної мети, а саме: підвищення економічної ефективності виробництва високоякісного молока для забезпечення внутрішніх потреб та гідної конкуренції на внутрішньому ринку, адже дрібнотоварне виробництво не спроможне забезпечити високу ефективність та належну якість сировини. Головним завданням в молочному скотарстві регіону є розробка та впровадження необхідних заходів для збільшення обсягів виробництва молока і зниження його собівартості є підвищення продуктивності дійного стада. Звичайно молочне скотарство Чернігівської області не може так швидко відновити високотоварне виробництво, оскільки для цього необхідні значні кошти для капітальних вкладень, термін окупності яких може затягнутись на 7-9 років. Для прикладу, орієнтована потреба в коштах для будівництва молочнотоварного комплексу становить 92,8 млн. грн, або 77,3 тис. грн. на одне скотомісце. Але будемо вірити, що спільними зусиллями влади, працюючого народу та кваліфікованих спеціалістів ми зможемо відновити молочне скотарство Чернігівщини, перетворити її в прибуткову, високооснащену галузь з передовими технологіями в племінній справі.

ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ РИЗИКУ АГРОПІДПРИЄМСТВ

***Бірченко Н.О., асистент,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

Сучасному стану економіки України властивий підвищений ступінь ризику в діяльності суб'єктів господарювання. Ризик значно підсилюється через дію таких специфічних факторів як глибока соціально-економічна криза, нестабільність економічного, соціального розвитку, нерівність темпів інфляції, використання застарілих технологій, низька культура менеджменту і маркетингу.

Це викликає необхідність розробки ефективного механізму управління ризиком на підприємстві. Виключити ризик в діяльності